

Банките - навсякъде едно и също *

Лошото състояние на банките е правило, а не изключение. Начините за източването им по идеология са еднотипни, действащите лица само са различни.

Стопанска банка

В обществената представа хроничните затруднения на Стопанска банка се свързваха с неплатежоспособните държавни предприятия от тежката индустрия - основни длъжници на банката. В това число с по над 1 млрд. лв. влизат "Кремиковци", "Камет", БГА "Балкан", предприятия от военнопромишления комплекс и др. Всъщност по-сериозният проблем от тях е "Булгарлизинг" АД - монополният лизингодател по времето на социализма, практически приватизиран от своя директор Димитър Тадаръков. Булгарлизинг дължи на банката над 20 млн. долара, макар че лизинговата компания неколкостранно прави операции по прихващане на свои задължения към банката с неин външен дълг. Проблемът с Булгарлизинг идва от това, че неговите длъжници не изпълняват лизинговите си вноски, в резултат на което той не плаща на Стопанска банка.

Банката обаче е била щедра към представителите на подземния свят - към края на 1995 г. отпуснатите (несъбираеми) кредити на Живко Томов (Фашиста) надхвърлят 200 млн. лв. Самият Булгарлизинг се свързва с Иво Карамански. Длъжници на банката са и считаните за класически кредитни милионери от Петрич - Иван Кочев (Чомбе), Костадин Лялев (бивш кандидат-кмет на Петрич от Българския бизнес блок), строителният предприемач Барбуков и др.

Минералбанк

Понастоящем различни фирми от структурата на "Евроенерджи холдинг" дължат на Минералбанк над 12 млн. долара и над 300 млн. лв.

Втори след "Евроенерджи" по размер и несъбираемост на кредитите е БГА "Балкан" с 11 млн. долара.

Така холдингът, който купи "Плама", Плевен, и държавният превозвач БГА концентрират в себе си около 15% от кредитите, отпуснати от банката. В голямата си част останалото се пада на несъбираеми вземания от полубанкрутирали държавни предприятия, които не могат да плащат, и обувната промишленост, която отказва да плаща.

Банката е дала и своя скромнен принос към финансовото укрепване на кредитната империя "Орион", отпусайки на Веска Меджидиева близо 500 хил. долара.

Балканбанк - "дойката" на Мултигруп, бащиния на Миронов

Балканбанк има 16 големи длъжника, в които са съсредоточени над 80% от общия размер на всички несъбираеми или трудно събираеми кредити. От тях 6 са на фирми от структурата на Мултигруп. Самата групировка понастоящем дължи на банката над 10 млрд. лева, което е близо 1/3 от общия размер на всички вземания на банката. Начело в списъка са Дисконтова къща с над 3 млрд. лв., "Индустриал-М" с 1.2 млрд. лв.

Следващият не по-малко проблемен длъжник на Балканбанк е бившият депутат от АСП Асен Мичковски, чрез фирми от структурата на "Селена холдинг". Холдингът участва активно в няколко сделки по касовата приватизация през 1995 г. През миналата година според източник от банката само една от дъщерните фирми на холдинга - "Балканинвест", е получила кредит в размер на 5 млн. долара под формата на Брейди облигации, който ще се издължава до падежа на самите облигации. Общо левовата равностойност на дълговете на "Балканинвест" е между 7 и 8 млрд. лева.

Балканбанк по традиция е свързана с редица скандали, в които са замесени службите за сигурност, някои политици и най-вече дългогодишният директор на банката Иван Миронов. Балканбанк, чрез своя клон във Велико Търново, играе основна роля в аферата "Акрам". Миронов от своя страна бе в центъра на скандалите "Ер виа" - частна

* Статията е публикувана във в. „Капитал”, 14-20 октомври 1996 г.

авиокомпания с лично дялово участие на Миронов, която бе кредитирана в рубли за покупката на 4 руски самолета, които после продаде срещу конвертируема валута при съотношение 1 лев - 1 долар. Под повечето неизгодни за банката договори стои подписът на Надежда Апостолова, дясната ръка на Миронов. Г-жа Апостолова сега изненадващо се радва на доверието на управителя на БНБ Любомир Филипов, който я назначи за свой личен съветник.

ПЧБ - банката на властта

Банката беше създадена през 1990 г., за неин кръстник се сочи Андрей Луканов, който по това време беше министър-председател. По предложение на ССИГ и с активната негова подкрепа през първата половина на 1990 г. парламентът гласува отпадането на чл.13 от старата конституция, текстът на която забранява създаването на частни банки. Около ПЧБ и с нейна помощ бяха създадени и издържани известни структури като застрахователна компания "България", пресгрупа "168 часа", Първа финансова брокерска къща, Български инвестиционен фонд, Първа западна финансова къща, ЗПАД "Перун", Първа инвестиционна банка, Агробизнесбанк, банка "Моллов", "Синит", редица рекламни агенции, Първи частен инвестиционен фонд, "ТБС Хотели". Показателни за политическата обвързаност и приятелите на ПЧБ във властта са кредитите за Акрам, "Плама" - Плевен, примата на "Орион" Веска Меджидиева и др. Длъжници на ПЧБ са класическите депутати кредитни милионери Диляна Димитрова и Дончо Димитров.

Други длъжници - "Балканкар холдинг", "Изотимпекс", "Итимекс", "Птимекс", авиокомпания "Балкан", "Аско Деница", "Кремиковци", "Синит".

ТСБанк - в услуга на "Прайм инвестмънт тръст"

ТСБанк е класически пример за фалит на банка вследствие рисков кредити за структури, контролиращи капиталово институцията.

Холдингът "Прайм инвестмънт тръст", който изцяло контролира банката от началото на 1995 г., някои от неговите основни акционери и свързани с тях лица дължат на банката над 50 млн. долара, като на тях се падат над 70 на сто от всички отпуснати от ТСБанк кредити.

Потърпевши от фалита на ТСБанк са най-вече десетки държавни предприятия, чиито парични средства остават блокирани в банката.

БЗК - от Тилев на "Орион"

Ако приятелският кръг "Орион" някога е имал истинска банка, то това със сигурност е Банка за земеделски кредит. По времето, когато изпълнителен директор на банката беше Янко Янев, "Колонел" ООД получава 5.6 млн. долара, гарантирани от "Орион комерс", "Риал къмпани" ООД с управител Румен Спасов - 1.2 млн. долара, "Ригел комерс" ООД с управител Веска Меджидиева - 600 хил. щ.д., ЕТ "Веска Тихомирова" - 770 хил. долара. Общата експозиция на банката към приятелския кръг на премиера днес надхвърля 10 млн. долара.

Според доклад на управление "Банков надзор" в БНБ преди година и половина фирмите "Дару метал" ООД, "Дару кар" и други, собственост на Атанас Тилев, наследил Янко Янев като шеф на БЗК, дължат на банката над 1.2 млрд. лв. По-късно банката финансира "Дару инвест" за покупката на хасковската "Астика" с близо 4 млн. долара, както и "Роувър България" (с 50% участие на Тилев) за приватизацията на обособена част от варненското "Вамо" с 1 млн. долара.

След Тилев и "Орион" третият по значение кредитополучател е Борислав Славчов, чрез "Агропромстрой БД и сие" ООД. Преди година и половина Славчов дължеше на БЗК над 1.2 млрд. лв. По това време (Тилев е още собственик на банката) БЗК консолидира всички банкови кредити на Славчов, изкупувайки вземанията от "Агропромстрой" от други банки. Веднага след това Славчов прехвърли дяловете си от "Агропромстрой" на БЗК. Имуществото на "Агропромстрой" наскоро беше отново присъдено на досегашния му собственик Борислав Славчов,

"Солекс ПК" ООД, с. Петърч - тази животновъдна фирма, получавала едни от най-големите кредити в периода 1992/1993 г., беше собственост на Павел Алексиев - съгражданин, съученик и според негови близки съкилийник на Константин Тренчев.

След политическото износване на лидера на "Подкрепа" БЗК спря да финансира "Солекс", а малко преди това трансформира раздадените кредити в дялово участие.

Варненската група фирми "Албион", "Албион кар", "Монтрей", собственост на Лазар Анев, пак според доклада на "Банков надзор" към 31 март миналата година дължи на БЗК 400 млн. лв. По късно А.Тилев придоби и тези фирми срещу техните дългове.

Един от най-видните кредитни милионери на Северна България Гриша Топалов чрез фирмата си "Шогун комерс" също е длъжник на банката. Още през 1992 г. той получава два кредита - левов за 101 млн. лв. и валутен за 4 млн. долара за финансиране на внос на цигари от Гърция. Обезпечение практически няма.

ЧЗБ "Агробизнесбанк"

Агробизнесбанк е учредена през 1992 г. около фирмите на Христо Данов и Христо Александров с участието на държавни фирми. След постъпателното намаляване на държавното участие при често оспорваните увеличения на капитала на банката тя остава с преобладаващо частно участие след началото на 1994 г. Между новите ѝ собственици освен т.нар. пловдивски брокери Данов и Александров е Първа частна банка и др.

Огромната част от раздаваните от брокерите кредити са за свързани с тях дружества. Общо на около 9 млрд. лева възлизат задълженията на нефинансови частни дружества към банката. Между отпусканите кредити са такива за "Финком", "Юнион Алком", "Стад", ФБК "Пловдив", "Телерпрес", "Алком". Всички те са част от империята на изпълнителните директори на банката Александров и Данов. Други фирми там са "Алексинвест", "Алвин", "Вимекс БС", "Интербанкинг консултинг", "Тракия агро-1", инвестиционен фонд "Тракия", инвестиционен фонд "Съединение", "Тракия лизинг". Банката има участия в Първа частна банка, ТБ "Моллов", Първа инвестиционна банка и др. Проблемът е, че номиналните длъжници на банката са предимно кухи структури, докато образуванията, реално усвоили средствата, нямат пряка връзка.

"Славяни"

Всичко по създаването и изпомпването на банката е свързано с Георги Агафонов и многобройните му кухи фирми.

Пощенска банка

В кредитния портфейл на банката до неотдавна най-ярко изпъкваше т.нар. "строителен предприемач" Соломон Анжел, който освен банката завлече и стотици свои акционери, кандидати за жилища в "Градът на мечтите" край София. Вземанията на Пощенска банка от Анжел бяха прехвърлени на Елитбанк. Реални пари от това вземане на бяха получени в банката, тъй като цената на вземането бе депозирана в Елитбанк, която в момента е под особен надзор.

Пощенска банка кредитира и един от първите провалили се кредитни милионери - Георги Аврамов, собственик и директор на "Лекс" АД. В опит да станат акционери на това дружество парите си загубиха няколко хиляди българи.

Банка "Моллов"

Създадена след отцепването на Валентин Моллов от Първа частна банка. Основните ѝ акционери в началото са ФИГ "Моллов", Валентин Моллов, Никола Косашки, изпълнителната директорка Агнеса Илиева, ПЧБ, Агробизнесбанк и др.

Банката е разграбена основно от фирми на Моллов и Косашки. Общата сума на кредитите им по последни данни е около 6 млн. долара. Няма шанс да бъдат върнати.

Кредитирала е "ТБС Хотели", но заемът впоследствие е прехвърлен на Първа частна банка.